

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

ALAPITOTTA: JÓZAN MIKLÓS

Megoldandó feladatok.

A Duna—Tiszamenti egyházkör megoldandó feladatai közül azzal a két kérdéssel kívánok foglalkozni melyek részleges problémái egyházkörünknek, de egyetemes vonatkozásban is megoldásra várnak. E két kérdés középiskolai tanulóink vallástanítása és a szórványgondozás.

Az unitárius vallástanítás kérdését elemi és középiskolai tanulóink csoportjaira határolhatjuk el. Az első mindenik gyülekezetünk kérdése, hiszen elemi iskolás tanulóink mindenütt vannak, a másik inkább városi jellegű gyülekezeteink gondja. Jelen alkalommal ez utóbbival kívánunk pár gondolat felvetése kapcsán foglalkozni. A probléma abban a felismerésben és megállapításban keresendő, hogy unitárius középiskolásaink legalább 60—65 százaléka tanul nem unitárius közép- és középfokú iskolában s csak a többi kolozsvári és székelykeresztúri gimnáziumunk hitvallásos nevelést biztosító légkörében. E kérdés felvetése ma, amikor Budapest mellett most már Kolozsvárt és Marosvásárhelyt is önálló vallástanító lelkészt alkalmaz egyházunk, időszerű; annál inkább, mert Székelyudvarhely és Sepsiszentgyörgy is előbb-utóbb hasonló segítséget kell, hogy kapjon. Egyedül a Duna—Tiszamenti egyházkör területén annyi középiskolásunk tanul, mint két említett középiskolánkban. Középiskolai tankönyveink és módszertani előírásaink még ma is azonban a két középiskolában tanító vallástanítók szükségletei és kívánalmi szem előtt tartásával irattak, s éppen ezért nem unitárius középiskolákba járó unitárius tanulóink körében teljes sikerrel nem használhatók. E könyvek megírásánál a szempont az volt, hogy a tanulók osztályonként, heti két órában tanulják az anyagot, s erősítik szívökben az unitárius öntudat virágait. A nem unitárius középiskolába járó tanulóinkat heti egy hittanórán taníthatja és nevelheti lelkipásztora, évente kb. 25—30 órán át, nem megfelelő tankönyvek segítségével, — hiszen amint mondtam, eleve más szempontok figyelembe tartásával irattak — s gyakran olyan körülmények között, különösen a nagyobb városokban, ahol a csoportokat geográfiai adottságok és nem pedagógiai szempontok figyelembe tartásával kell megszervezni, amikor ugyanazon órán egyszerre két-három osztály anyagával kell a vallástanítónak foglalkoznia. E téren sok a megoldandó feladat. A gyakorlati szükség alapos változtatást parancsol. Módszertani előírásainkat és tankönyveinket revízió alá venni a ma egyik égető feladata. A heti egy órára elkészített anyag- és tankönyv, megfelelő bővítéssel a heti két órás csoportokban is használható. Jó tankönyv segítségével a gyenge vallástanító és a középszerű növendék is tud eredményt elérni, de megfelelő könyv nélkül a leglelkismeretesebb vallástanító és a legjobb növendék is, csak részlet-eredményt mutathat fel. A megoldás lehetőségei kézenfekvők, s e téren a javaslatot és a kezdeményező lépést a lelkészektől várjuk.

Szórványgondozásunk egyházunk egyik legnagyobb feladata, a szó evangéliumi értelmében vett: misszió. Rendelet, paragrafusok és kérdőívek közé el nem határolható; lelkesedés, hivatástudat és megfelelő anyagi alátámasztás nélkül el nem végezhető. Maga a Duna—Tiszamenti egyházkör egész területe, a budapesti egyházközséget sem véve ki, egy hatalmas szórványterület. Hasonló hozzá a Kolozsvártól északra fekvő megyék szórványunitáriussága, meg a mezőségi szórványterület, mely a székely körvasút vonalán a Maros felső folyásáig, s a gyergyói

és csiki medencéig elnyúlva, nagyrésztben egyúttal nemzetiségi szórványvidéken is, unitárius és magyar missziót kíván. E két terület gondozására egyházunk újabb különös gondot kíván fordítani. Kolozsvárt központi missziói lelkeszi állást, s a Maros mentében szórványgondozó lelkeszi állást szervez és indít be. Nemes és nehéz feladat vár e munkakört ellátó szolgatársainkra. Hasonló figyelemre kell majd méltatni a debreceni szórványterületet, melynek megfelelő anyagi adottságai egyenesen parancsolják a munka megindítását. Apró kis göcökbe, éhbérrel leküldött, tengődő s. lelkészek helyett, nagyobb területen szabad mozgási lehetőséggel rendelkező; nehezebb feladatkörüknek megfelelő javadalommal ellátott s tapasztalattal rendelkező lelkészekre van szükség, akik szórványterületeiken, az állandó határvillan-

gások sortüzében beesületet szereznek az unitárius névnek, s nemesak a ma értékei megtartására, de a holnap építésére is hivatottak. Egyházpolitikai feladataink között a szórványgondozás és a szórványterületek megfelelő munkaerővel való ellátása nagy gondot és megfontoltságot igényel.

Mindkét kérdést állandóan napirenden kell tartani, s vele foglalkozni mindnyájunk számára: szent kötelesség. E kérdések napirenden tartásához azonban sűrűbben megjelenő unitárius sajtóorgánusra, hetilapra lenne szükségünk, melynek megvalósítása szintén egyik el nem odázható feladatunk.

Főtanács előtt, jó ha ezekkel a kérdésekkel is számot vetünk, s ha megoldásukat siettetjük, az „egyházépítés“ igazi szellemében dolgoztunk.

Ferencz József.

Felhívás tehetősebb híveinkhez!

Híveink nagy része bizonyára hallott már a „Berde-bizottság“-ról. Egyházunk főgondnoka, dr. Gelei József egyetemi tanár atyánkfia indítványára és szervezésében arra alakult ez a Berde-bizottság, hogy 32 szegény, de tehetséges unitárius gyermeket, évi húsz ezer pengő költséggel nevelésben részesítsen. Ez a megmozdulás nem hasonlítható az eddig is megvolt — igaz, hogy elég csekély számú — ösztöndíjakhoz, nem lehet tehát azt mondani, hogy erre szükség nincsen. A főkülönbség ugyanis az ösztöndíj-rendszer és a Berde-bizottság célja között nyilvánvaló. Az ösztöndíj egy bizonyos intézetben tanuló növendékek számára vehető csak igénybe, ha tehát valamelyik tehetséges, szegény unitárius gyermek olyan pálya iránt árul el különösebb talentumot, ahol jelenleg unitárius ösztöndíj nincs, csak a Berde-bizottság útján neveltethetjük ott. Pedig kétségtelenül ezt kell tennünk. A múltban gyakran előfordult, hogy tehetséges növendékeink nem oda mentek, ahová tehetségük vonzotta volna őket, hanem oda, ahol ösztöndíjat s ezen a réven a tanulásra lehetőséget nyerhettek. Az eredmény az lett, hogy tehetségük — ha egészen el nem sikkadt, — nem bontakozhatott ki a maga teljes adottságában. Egyházunk szegény, kevés intézetünk van, s ha azt akarjuk, hogy egyházunk számára tehetséges ifjakat neveljünk fel, a Berde-bizottság mellé kell állanunk.

Hogyan állhatunk melléje? Mindenki vállaljon havi rendes összeget egy-egy gyermek neveltetésére. Álljon azonban itt a főgondnok úr körlevelének erre vonatkozó része, mint amely legjobban megmagyarázza ezt a kérdést.

„Célja keresztülvitelére a Berde-bizottság egyházunk minden közületét, minden rétegét, minden tagját megkeresi. Evégett különböző bizottságokat szervezett meg, melyeknek hiva-

tása a különböző társadalmi csoportokat fölkeresni. Az egyik bizottság tehetősebb magánosokhoz, családokhoz, nagy nemzetségekhez (a Mikó-nemzetség már is önkéntesen tett egy ilyen alapítványt) fordul, hogy egy-egy szegény gyermeket neveljenek az egyházi életnek. A másik bizottság társadalmi intézményeket, pénzintézeteket, társulatokat mozgat meg. A harmadik felkeresi az egyes egyházközségek elszármazottait, a negyedik az egyházközségeket egyenként vagy csoportosan; sőt a nagy eklézsiákban gyámszülői szomszédságokat is létesítünk, ahol egy-egy százas szomszédság nevel egy-egy gyermeket. Külön csoportosulnak a két gimnáziumunk vendiákjai és külön a ma nevelődő gimnáziumi ifjúság, mely tanári karával összefogva, szintén felneveli az „iskola gyermekét“. Egyházközeink felügyelő-gondnoki kara szintén külön vállal egy a „gondnokok által gondozott“ gyermeket. — Egy-egy egyén a sokszálú bizottságok valamelyikétől ismételtlen kerestetik; ne lásson senki ebben meggondolatlan zaklatást, adakozzék szíve szerint egy helyen“.

A magunk részéről a legmelegebben helyeseljük a főgondnok úr tervét s lapunk olvasóit szeretettel kérjük, csatlakozzanak ehhez a megmozduláshoz, mert egyházunk jövőjét munkálja az, aki tehetséges, szegény gyermekeinket az adottságaiknak megfelelő pálya elvégzéséhez hozzásegíti.

Szent-Iványi Sándor.

RADIÓ KÖZVETÍTÉSI istentiszteleteinket december 7-én délelőtt 9 órakor, predikál dr. Csiki Gábor lelkész; december 26-án délelőtt 9 órakor, karácsony másodnapján, predikál Barabás István lelkész.

Mérlegben a Duna-Tiszamenti egyházkör.

Visszajött a múlt. A Duna-Tiszamenti egyházkör újra megalakult. Budapest, Hódmezővásárhely, Füzesgyarmat és Polgárdi, ez a négy egyházközség alkotta 1918-ig. Azután vajudott még néhány évig. Később felemésztette a Csonkaországi Unitárius Egyház. Egyik közgyűlésen el is temettük. Választanunk kellett: vagy kör maradjunk, vagy Egyház leszünk. Tetszetősebbnek látszott és Egyház lettünk. Most a bécsi döntés után, hála Istennek, mint kör újra születtünk. Ez az újszülött azonban már nem mindenben a régi. Megmaradt ugyan a régi sorsunk, hogy itt, ezen a részen, „egyedül vagyunk“. Rajtunk kívül egyetlen kör sem tudja mit jelent az pl., hogy ninesen szomszédunk. És megmaradt a távolság, amely most is odahúzódik közénk és a „központ“ közé. De újjászületett arcunknak vannak új vonásai is. Kocsord, Pestszentlőrinc, Debrecen, Dunapataj egy-egy templommal vésték reá nevüket a kör peresétjére s van nyugdíj- és közalapunk. A négy templom régi romokon épült! Dévaványa, Mezőberény és a dunántúli filiák haló porai helyett. Ez a kör, mint kör soha nem boldogult. Budapest kivételével egyházközségei mindig átjáróházak és ugródeszkák voltak. Volt eset rá, hogy egyik gyülekezetéből az újonnan kinevezett lelkész úgy ment vissza Kolozsvárra, hogy útibőröndjét ki sem nyitotta. Mint Egyház, 22 év alatt, kétségtelenül sokat alkotott épített, gyarapodott. Most, mikor a régi szabású köntöst újra felvesszük, illő, hogy a mérlegtükörbe nézzünk és megállapítsuk: tudunk-e járni, élni, boldogulni benne. Az unokák sokszor veszik fel a nagyapák ruháját, — de néha alakítanak rajta.

Budapest három templommal, elég jó anyagi megalapozással, két rendes, egy missziós és két hitoktató lelkésszel kétségtelenül állja majd a harcot és a maga helyén védőbástyája lesz az unitarizmusnak. Hódmezővásárhely föladata felekezeti iskoláját, mert lelkészét sem tudja rendszeresen fizetni. Füzesgyarmat kínlódik még a kör egyetlen felekezeti iskolájával, évi 2300 pengős egyházi adójának 75 százalékát iskolafenntartásra fizeti és ha a búza ára a régi mederbe zökken vissza, iskolája a hódmezővásárhelyi sorsára jut, mert az egyházközség nem tudja a kiadásait fedezni. Akkor Füzesgyarmaton ugyanaz az eset fog előállni, mint ami jelenleg Kocsordon van, hogy állami iskola hiányában az unitárius gyermekek a ref. felekezeti iskolába járnak. Polgárdi ma már unitárius szempontból gyűjtőfogalom, bele kell érteni az egész Dunántúlt. Azt a területet, amelyen búvópatak módjára hol itt, hol ott tünt fel és tünt el egy-egy kis unitárius csoport, de mindig magától. Keletkezésük soha nem volt a mi érdemünk, megmaradásukért nem tettünk nagy erőfeszítéseket. A polgárdi-i parókia, a templom és az a múlt, amely bennünket a Dunántúlhoz fűz, kötelez arra, hogy ezt az amerikai méretű szórvány-gyülekezetet a jövőben is fenntartsuk. Nem lesz könnyű dolog, mert ha a lelkész a kongruát megkapja — ami nyolc hónap után már esedékes volna — havi 75 pengő egyházközségi hozzájárulással éppen csak a papi család megélhetését biztosítja. A missziós kiadások fedezéséről külön gondoskodni kell. A régi gyülekezetek közül önerejéből tehát egyedül Budapest életképes. Hódmezővásárhely a feladott iskola terheitől megszabadulva sem tud a lelkészi díjlevélben vállalt kötelezettségének eleget tenni évi 800—1000 pengős átlaggal. 1918 előtt ez a gyülekezet évi 3000 aranykorona központi segílyt kapott.

A füzesgyarmati lelkész díjlevelében is 600 pengő évi központi segíly szerepel. Iskola-fenntartása legalább évi 400 pengő támogatásra szorul. Itt a kör egyetlen felekezeti iskolája jelen-

tőségében túlnövi a kör kereteket és az egyetemes Egyház presztizskérdésévé növekszik. Bármilyen áldozatok árán is fenn kell tartani.

A polgárdi-i parókia, mint dunántúli körlelkészeti központ a fővárosba, a budai déli pályaudvar közelébe volna helyezendő, ahonnan a dunántúli missziós feladatok sokkal könnyebben végezhetők. Az egész Dunántúl unitárius szempontból úgy, ahogy most van, töretlen ugar, melyen csak itt-ott csirázik egy-egy szem, ami lepattan a mások vetéséből, vagy amit az égi madarak hullatnak el. Itt az unitarizmust, mint az életet a csontok völgyében, valóban újra kell prédikálni.

Az új gyülekezetek közül Pestszentlőrinc a legnépesebb, Kocsord a legkényesebb és Debrecen vagyoniilag a legerősebb, Dunapataj pedig még jó ideig filia marad, hogy szép csendesen törlessze adóságait. Debrecen, ha templomépítési terheit levonjuk a válláról, kongruával biztosítja a lelkészi megélhetést. Sürgős önállósításra érett. A nagy civis város életében Budapestről nyújtott havi egyszeri unitárius istentisztelet úgy elvész, mint egy leejtett gyémántszem a Szahara homoktengerében. Kocsord minden unitárius gócponttól messze esik. A lelkész Robinzon életét éli Péntek társasága nélkül. Ha volna, akkor a debreceni lelkész jelentené Kocsordnak a testvér segítő jobb-ját. Kocsord azonban a maga elszigeteltségében is a IX. kör egyik legszebb értéke, mert jelenti a hittel teljes, zsoltáros vallásosságot, amiért valóban érdemes áldozni.

Pestszentlőrinc templommal, kultúrházzal, tanácsteremmel, kb. 750—800 lélekkel adósságmentes, széteső terület: négy 150—200 és három 25—50 lelkes gócponttal. Jelenlegi istentiszteleti és pasztorális ellátása tarthatatlan. Az az élet, amely a maga erején született és a körben a legnagyobb erőfeszítéssel épített, lelkészi szempontból nem ilyen háborús ellátást követel, amelyet egy egész héten tanító hitoktató vasárnaponként mint lelkész és kántor adhat. Ide Józsué kellene minden vasárnap, hogy megállítsa a napot a szórvány-szolgálat ellátásáig. Városi problémákkal, de tiszta erdélyi munkás és kistisztviselő hívekkel Szentlőrinc önálló lelkészt érdemel, segítő segédlelkésszel. A IX. Egyházkör kétnapos ülésén átvizsgáltuk a kör minden egyes egyházközségének, filiájának, kisebb-nagyobb gócpontjának számadásait és problémáit. Ebben a körben lelkészi szolgálatot vállalni nagy felelősség. Itt a jövőben csak úgy maradhatunk meg, ha a közösségi érzet és tudat annyira kifejlődik és finomul bennünk, hogy ezen a hatalmas területen egyetlen unitárius lélek és család problémája mindannyiunk közös kérdése lesz. Pedig mi nemesak megmaradni akarunk, — pusztán a lét fenntartása tengődés, amelyen túl alkotni, építeni, gyarapodni erős elhatározásunk. Ezért ki kell építsük a kör unitárius lelkületét, vallásunkat telítenünk kell Isten iránti mélységes és alázatos hittel. Azzal a hittel, amely az elmúlt 22 esztendő alatt a számító értelem fölé kerekedett és a fáradt értelem vergődésin hat templomot négy gyülekezetet és Szent-ábrahám Pihenőt épített a körben.

1918 előtt a IX. Egyházkör évi 10.000 aranykorona központi támogatásban részesült. Az akkori négy lelkész mellett most még hat lelkész és két segédlelkész dolgozik a megnagyobbodott körben és évi számadásainkból csak 9.000 pengő hiányzik. A benzinhiány miatt leállított motor garage-érték csupán s a gyalog vitt gyógyszer igen sokszor csak a temetésre érkezik meg, s legfennebb arra jó, hogy lelkiismeretünket csitítsuk: mindent megtettünk, amit az adott körülmények megengedtek.

Pethő István.

Levél Kolozsvárról.

Az „Unitárius Értesítő“ folyó évi márciusi havijában számából meglepetéssel, de egyben örömmel is olvastuk, hogy a mi hitünknek a híre eljutott odáig. Mintha Pál apostol levelének visszhangját hallanók kicsengeni az üdvölő sorokból, amint hálát adott Istennek a gyülekezetek hitéért és Isten országáért való munkájukért.

Jól esik tudni nekünk is, hogy nem magunkban állunk egyházunk kebelében a hitébresztésnek, vallásos elmélyülésnek, valamint az erkölcsi tisztulásnak és megerősödésnek a bibliai alapon való támogatásával.

Testvéri köszöntésüket hasonló szeretettel viszonzozza a kolozsvári *Dávid Ferenc Bibliakör*. Egyben rövid összefoglalást ad az eddigi életéről is. 1938. február havában alakultunk meg, mint *Hitvédelmi Bizottság*, a román elnyomás és betörés legsúlyosabb idejében, amikor csak az Istenhez való mind erősebb ragaszkodás tudott egyensúlyt adni életünknek.

Körülbelül 500 család meglátogatását elvégeztük ősze; miközben mint munkacsoport, önmagunkat készítettük elő a vezetésre a Biblia tanulmányozásával, a különböző bibliai vezérfonalak és az újabb vallásos irodalom remekeinek olvasásával. Így 1938. október 13-án már megtarthattuk az első bibliaórát és megalakult a *Dávid Ferenc Bibliakör*.

Attól kezdve kéthetenként rendszeresen tartottuk a bibliaórákat megszakítás nélkül. Három év alatt tartottunk 56 rendes és 3 vetítettképes bibliaórát. Szeptember 23-án kezdtük a negyedik bibliaévünket a 60-ik bibliaórával. Az órák menete a következő: ének, ima, a felolvasandó részhez fűzött elmélkedés, a felolvasandó rész végigolvasása a gyülekezet tagjaival. Utána hozzászólás, majd szakszerű kiegészítés. A hallgatóság vállalkozó tagjainak külön imája, befejező ének. Néha lelkiismeretvizsgálat is van, amikor pl. a szeretetben, tisztaságban, alázatosságban stb. vizsgáljuk magunkat és beszámolunk őszintén a jó és rossz eredményekről.

A bibliából végigvettük a Máté ev., az Ap. csel. és jelenleg Pál Róm. leveleit tárgyaljuk. Sok bensőséges öröm, áhitatos felemelkedés, mélyéges hit, lelkielő és vigasztalás árad lélekből-lélekbé közöttünk, hogy valósággal érezzük néha Isten jelenlétét s a lelkek egybedobbanását, mintha a megdicsőülés hegyén ülnénk Jézus igazi társaságában. Adná Isten, hogy sokan követnék az idvezülés útját!

Kolozsvár, 1941. október hó.

Hittestvéri üdvözlettel:
Péter Rózsa.

ADVENTI istentiszteleteket tartunk a Mészai Ház templomában november 30, december 7, 14, és 21 napjain este 6 órakor.

Felvétel a m. kir. rendőrség budapesti rendőri őrségénél

Feltételek:

1. Magyar állampolgárság.
2. 21 és 28 év közötti életkor.
3. Nőtlenység.
4. Katonaviseltség.
5. Legalább 170 cm testmagasság, egészséges, erős testalkat.
6. Földműves foglalkozás.
7. Feddhetetlen előélet.

A pályázók sajátkezűleg írt és 2 pengős okmánybélyeggel, vagy szegénységi bizonyítvánnyal ellátott kérvényüket a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányságához intézve és címezve a rendőrfőparancsnokságnál (Budapest, VIII., Mosonyi-utca 5. szám) nyújthatják be. A kérvény postán is beküldhető.

A kérvényhez csatolni kell:

1. születési anyakönyvi kivonatot, apja, anyja, apai nagyapja, apai nagyanyja, anyai nagyapja és anyai nagyanyja születési anyakönyvi kivonatait (keresztleveleit), valamint a szülők és nagyszülők házasságleveleit,
2. illetőségi bizonyítványt,
3. erkölcsi bizonyítványt,
4. legutolsó iskolai bizonyítványt,
5. nőtlenséget igazoló bizonyítványt,
6. katonai igazolványi lapot (katonák pedig katonai bizonyítványt) és
7. foglalkozást és testmagasságot (lábbeli nélkül mérve) igazoló helyhatósági (községi előljárósági) bizonyítványt.

A pályázók előjegyzésbe vétetnek és testi alkalmasságuk megállapítása végett a m. kir. belügyminisztérium által alakított sorozóbizottság elé saját költségükön beidéztetnek.

Akit a sorozóbizottság a rendőri szolgálat teljesítésére alkalmasnak minősít, annak behívása, illetőleg a rendőrtisztületbe való felvétele iránt is intézkedik.

A pályázók lakásváltozásukat, a még katonai szolgálatot teljesítő pályázók pedig leszerelésüket és állandó lakhelyüket annak idején a rendőrfőparancsnokságnak (Budapest, VIII., Mosonyi-utca 5. szám) akár személyesen, akár levélben, jelentésük be.

Kérem lelkésztársaimat, hívják fel híveik figyelmét erre az elhelyezkedési lehetőségre, s ha akad pályázó, közöljék azt velem.

Szent-Iványi Sándor
a rendőrségnél szolgáló lelkész.

Zsilvölgyi unitárius bányászok Felsőgallán és Egercsehi-bányatelepen.

A bécsi döntés után *Zsilvölgye* unitárius gócpontjai: *Petrozsény*, *Lupény* és *Vulkán* a menekültek újabb áradatát dobták át a határon. Évtizedes, nehéz, földalatti munkában szerzett ingóságokat el kellett kótyavetyélni, s néhány ruhadarabbal, majdnem pénz nélkül neki indulni a bizonytalanságnak. A határon túljutva menekülttáborok kegyelemkenyerét ették, míg végre munkához jutottak. Ma szerteszét az országban dolgoznak a szentelepeken. Innen is, onnan is, hírt hallunk róluk. Legtöbben *Simén Dániel* teol. tanár, volt lupényi lelkészt keresik fel írásaikkal, s egyházunk figyelme a jelentkező kisebb csoportokra féltő gonddal terjed ki. Legelső megmozdulást *Nagybányán* tapasztaltuk, ahol a bányák és nagy ipartelepek sok menekültnek adtak kenyeret. Itt zsilvölgyiek mellett torockói kőművesek és ácsok is munkára találtak. Most újabban *Felsőgalla* és *Egercsehi-bányatelepen* találoztunk két kisebb csoport unitárius bányásszal. *Felsőgallán 37*, *Egercsehi-bányatelepen 25* hívünk talált átmeneti otthonra. Ahogy megmelegedtek, lakáshoz jutottak, háládatos lelkük Isten szava után sóvárgott. Lelkük az idegen szózék ige hirdetésében nem tud megnyugodni, s várja az unitárius evangélium bátorító és vigasztaló erejét.

Mindkét helyen ott lakó híveink szeretettel karolták fel a menekülteket. *Felsőgallán Harmos Árpád* bányafőfelügyelő és *Gál Ernő* egyházi tanácsos, vállalati felügyelő afiai buzgólkodnak, *Egercsehiben Orbók Sándor* afia van segítségükre. *Felsőgallán Molnos Károly* egykori lupényi presbiter az összetartója az odavetődötteknek.

Néhány apró gyermek vallástaniást vár, egykettő konfirmációra készül. *Egercsehiben* már két apró emberpalánta is született. A közeledő ünnepek alkalmából mindkét helyen majd istentiszteletet tartunk körükben, *Felsőgallán* a ref. templomban november 30-án és karácsonyra december 26-án, mindkét alkalommal úrvacsoraosztással, *Egercsehi-bányatelepen* pedig december 28-án úrvacsoraosztással egybekapcsolva.

A mi egy igaz Istenünk vezérelte őket közénk, s ő teszi lehetővé érettük való buzgólkodásunkat.
f. j.

Nőszövetségi élet.

Nőszövetségünk gyűléseit minden hónap első hétfő délutánján 5 órakor tartja, a többi hétfői délutánokon 5 órakor ugyancsak összejövünk és kézimunkázunk. A tagokat szeretettel várjuk összejöveteleinkre.

Örömmel tudatjuk, hogy három év óta fennálló vándorkelengyénk a *hetedik* kis újszülötthöz ke-

rült, aki erdélyi menekült szülők erőteljes kislánya. Vándorkelengyénk ez alkalommal 12 új pelenkával gazdagodott, a hozzávalót *Benczur Ida* kisorsolt szép virágfestménye juttatta birtokunkba.

Nőszövetségünk ez évben is december 8-án rendezte meg szokásos karácsonyi műsoros estjét, szegényeink felségélyezésére. Meghívókat küldünk, ez évben különösen érdekes műsorral lépünk meg kedves közönségünket: *Ürmössy Zsigmond* hittestvérünk kétszáz erdélyi képet mutat be vendégeinknek vetítettképes előadása során. Várjuk a szíves érdeklődőket minél nagyobb számban, hogy segítségükkel minél több családnak szerezhessünk örömet a szent estére.

Az Unitárius Nőszövetség október 13-án tartott gyűlésén elhatározta, hogy a Kolozsvárt megalakult „Berde-bizottság” nemes célkitűzése támogatására két közösséget szervez meg. Az egyik közösség a Nőszövetség tagjaiból és baráti köréből alakult, ennek vezetője *Barabás Istvánné*. A másik közösséget *vitész Nyiredy Gézané* szervezi meg. Néhány kedves emlékü lelkésztestvérünk, az ifjúság példát mutató lelki vezetője: *dr. Iván László* emlékezetére alakított „*dr. Iván László Ifjúsági Emlékalap*”-pal veszünk részt a Berde-bizottság munkájában. A megajánlott havi legkisebb részvételi díj 60 fillér, az eddig megajánlott legnagyobb összeg 5.— pengő. A díjak fizethetők havonként és évi egy összegben. Az összeg elküldhető a budapesti Unitárius Egyházközséghez (V., Koháry-utca 2—4.) „*Dr. Iván László-alap*” „*Berde-bizottság*” jelzésű csekkben. A mai napig harminckét hittestvérünktől kaptunk megajánlásokat. A postán elküldött felhívásokra kérjük a választ az egyházi irodába *vitész Nyiredy Gézané* részére elküldeni. Kérjük munkánkhoz kedves hittestvéreink áldozatos segítségét. *Vitész Nyiredy Gézané* főtítkárr.

Új elnökség ifjúsági egyesületünk élén.

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület november 6-án tartotta meg évi alakuló és tisztújító közgyűlését. Az egyesület elnöke, *Gombos Sámuel* a tagok élénk érdeklődése közben tartotta meg beszámolóját az egyesület múlt évi munkájáról. A múlt évben — mondotta — az egyesület az előző éveket messze túlhaladó kulturális és szociális tevékenységet fejtett ki. A Budapesten tanuló unitárius egyetemi hallgatók szociális támogatására több, mint 1.400 P segélyt folyósított tandíj és vizsgadíj címén. Biztosította a Misszió Házban lakó főiskolai hallgatók reggelijét.

Jubileumi ünnepélyt rendezett az egyesület, amelynek során művész tagjai rendeztek nagyszerű kiállítást, ezzel is dicsőséget szerezve az unitárius névnek. Az ünnepséget követte a Brassai serleg-vacsora, amelyen az unitárius és más fele-

kezetek reprezentánsai nagy számban vettek részt.

Az elnök — beszámolója után — a tisztikar nevében lemondott és a tagok megválasztották az új tisztikart, melynek eredményeként elnök: ifj. Veress Pál, alelnök: Fodor Gyula, főtitkár: Tóth Albert, titkár: Lőrincz József, pénztáros: Rákóczy Éva, háznagy: Kiss József, könyvtáros: Sófaly László lett.

A tisztikar megválasztása után ifj. Veress Pál megtartotta programbeszédét, melyben kifejtette, hogy a múlt évben megkezdett munkát szélesebb alapokra fektetve akarja tovább folytatni, bekapcsolván az egyesületet a budapesti unitárius társadalom munkájába. Ismervén ifj. Veress Pálnak aktív szervezőképességét, minden reményünk megvan arra, hogy az ifjúság komoly munkát fog ezután is végezni.

November 8-án rendezte meg az egyesület a szokásos Unitárius Teát, amely várakozáson felül sikerült, mert azon nemcsak az unitárius társadalom, hanem a más felekezetűek is nagy számmal vettek részt. A tea megrendezésében nagy érdeme van vitéz Nyiredy Szabolcsnak, aki fáradtságot nem ismerve, követett el mindent a siker érdekében. (ta.)

HIREK.

KARÁCSONYI VÁSÁRT tart a Nőszövetség december havában. Bármely adományt nagy hálával fogadunk. Frissítőt, kekszet, süteményt büfé céljaira kérünk. A szíves adományokat kérjük december 6-ig Nőszövetségünkhöz (V., Koháry-u. 4. l. em.) eljuttatni.

A reformáció emlékűnnepén istentiszteleteket tartottunk a Koháry- és Hőgyes Endre-utcai templomainkban. A Koháry-utcai templomban *Halmágyi János* marosvásárhelyi esperes-lelkész predikált s az istentiszteletet a rádió is közvetítette. Október 31-én a Misszió Ház templomában rendezett reformációi emlékűnnepén imát mondott *Szent-Iványi Sándor* lelkész, ünnepi beszédet tartott *Halmágyi János* esperes, Reményik-verseket mondtak el *Hegedüs Gyula* és *Kereki Gábor* afiai, énekelt *Berei Mária* orgonakísérettel és igen szép zeneszámmal emelték a hangulatot *Szent-Iványi Sándorné* (hegedű), *Tarján Árpád* (gordonka) és *Nagy Sándor* (orgona) hármas együttesükkel. Az emlékűnnepélyt vitéz *Gidó Béla* sajtóelőadó atyánkfia, a konferenciás tábor buzgó elnöke zárta be, megelégedését fejezve ki, hogy a közönség olyan szép számban jelent meg.

A **Heltai Gáspár Bibliakör** bibliamagyarázatait és lélektani előadásait csütörtökön, november 13-án ismét megkezdette és folytatja minden hónap második és negyedik csütörtökén este 7 órakor a lelkészi irodában (V., Koháry-utca 4. II. em.). Az előadásokat ez évben is *Szent-Iványi Sándor* v. teol. tanár, vallásoktató lelkész tartja. Ez évi

tárgy: *Hiszek az örök életben.* Mindenkit szívesen látunk, beléptidíj nincs.

A **Duna-Tiszamenti Egyházkör** október 12-én tartatta közgyűlését, melyen világi, de különösen lelkész atyánkfiái igen szép számban vettek részt. A közgyűlés megtárgyalta és határozatokat hozott az egyházkör területi változások következtében beállott helyzete ügyében.

A **Dávid Ferenc Egylet jubileumi ünnepséget** rendezett október 3-án a Misszió Ház templomában. *Dr. báró Daniel Gábor* elnök visszapillantást vetett az egylet történetére és méltatta a vallásos és hazafias téren végzett szolgálatokat. Főtiszteendő *Józan Miklós* püspök, az egylet díszelnöke, negyven esztendő gazdag tapasztalatait feltáró megnyitót mondott. Igen szép műsor tette kellemessé az estét, melyre az Egyetemes Dávid Ferenc egylet üdvözlétét *dr. Mikó Imre* képviselő atyánkfia útján küldötte el. November 21-én az Egylet ugyancsak vallásos és hazafias ünnepélyt tart, melyen *Kelemen Lajos* történettudós atyánkfia beszél „*Dávid Ferenc emlékei Erdélyben*” címen. Testvéreinket és az érdeklődőket szeretettel várjuk. A templomot fűtjük, belépti díj nincs.

Emléktáblával jelölték meg Bölöni Farkas Sándor szülőházát. *Bölöni Farkas Sándor*, Európa legelső szövetkezetének, a kolozsvári Gondoskodó Társaság alapítója emlékének áldozott az erdélyi magyar szövetkezeti mozgalom, amikor szülőfalujában emléktáblával jelölték meg bölöni szülőházát. A november 9-én tartott ünnepségen *Elekes Béla*, a Szövetség szövetkezeti központ vezérigazgatója méltatta a legelső szövetkezet megalapítójának, nagynevű unitárius atyánkfiának érdemeit.

Kereszteltük október hóban: Bölcskevy László m. tisztviselő és neje *Joanovics Soja* tiszta unitárius házasságából született *Gáspár* nevű gyermekét, *Tóth Imre* kalapos r.k. vallású és neje *Péter Klára* unitárius vallású vegyes házasságból született *József-Sándor* nevű gyermekét. Isten áldja meg boldogsággal mindnyájuk életét.

Házasságot kötöttek október hóban: Dr. Gyarmathy László m. tisztviselő atyánkfia és *Papfalvy Margit* r. k. hajadon. Egyházi áldásban *Józan Miklós* püspök részesítette az ifjú párt. A magunk részéről is szeretettel köszöntjük az új párt és gratulálunk *Gyarmathy Mózes* ny. főerdőtanácsos, presbiter afiának, a fiatal férj édesapjának is. Az esküvőn a templomot színültig megtöltötte az ifjú pár rokonainak és barátainak díszes serege. — *Dieltz Adám* m. tisztviselő unitárius és *Bernáth Zsuzsanna* r. k. vallású, továbbá *primor tarsajalvi Pálffy Miklós* anyaghivatali titkár unitárius és *Murányi Ilona* r. k. vallású testvéreink. Isten gazdag áldása legyen a szerető szívek találkozásán.

Temettük október hóban: szentháromsági Magyar Mihály hírlapíró afiát, a kolozsvári „Ellenzék” c. napilap v. tulajdonosát és főszerkesztőjét, aki október 19-én, 85 éves korában hunyt el. — *Kiskorú Gombos István* testvérünket Dunapatajon, aki 14 hónapos korában távozott közülünk. Isten

megvigasztalja a fájo szívüeket s mi emléküket igaz szeretettel örizzük.

A Nemzetvédelmi Keresztet kapták a kecskemeti szörvány tagjai közül *P. Buzogány Lajos* szörványgondnok és *vitéz Radó Botond* afiai. Mindkettöjüknek szeretettel gratulálunk a méltó elismeréshez.

Bölöni Béla tüzérszázados afiát a fronton teljesített kitünö szolgálataiért a Signum Laudis adományozásával jutalmazták. Hazánk kitünö katonájának az elismerés nyilvánítása alkalmából szeretettel gratulálunk.

Vitéz Gyulay Tibor a felsöház tagja. A Kormányzó Úr vitéz Gyulay Tibor kereskedelmi és iparkamarai főtikár, miniszteri biztos atyánkfiát az országgyűlés felsöházának tagjává kinevezte. A szép munkásság elismerésekor szeretettel gratulálunk.

Bedö Ádám m. tisztviselő, unitárius és **Pál Ilona**, Sára ref. testvéreink házasságot kötöttek. Tanuk voltak: dr. Szentpéteri Béla postatitkár és dr. Bölöni András szfv. tisztviselő, presbiter afia. Az ifjú párnak szeretettel kívánunk boldogságot.

Kökösi Sigmund Éva és dr. Csiky Andor f. hó 19-én tartották esküvöjüket a székelyudvarhelyi unitárius templomban. Egyházi áldásban az ifjú párt a menyasszony édesapja, *Sigmund József* székelyudvarhelyi lelkész részesítette.

Bölön község elszármazottai, mintegy harmincan, nov. 9-én részt vettek a Misszió Ház templomában tartott istentiszteleten, s ennek végeztével gyűlést tartottak, melyen megemlékeztek a bölöni országzászló és a bölöni Farkas Sándor emléktábla leleplezéséről. A gyűlésen dr. Tóth György ny. kúriai bíró méltatta a közösségi gondolat erejét. Bejelentette, hogy az elszármazottak 1300 pengöt meghaladó összegben Felszabadulási emlékalapot létesítettek. A bölöni Mikó család tagjai és az országzászlót adományozó Pestszenterzsébet városa egy-egy bölöni gyermek taníttatási költségeit vállalták.

Főtanácsi ülésünkkel kapcsolatban nov. 15-én a Dávid Ferenc Egylet, az Unitárius Irodalmi Társaság és az Egyetemes Unitárius Lelkészkör is ülést tart. A Lelkészkör ülésén egyházkörünk papjai közül Barabás István lelkész előadást tart a magyar vallásügyi törvényekről, Biró Lajos lelkész imádkozik.

KELEMEN LAJOS előadást tart nov. 21-én d. u. 6 órakor a Misszió Ház templomában a Dávid Ferenc Egylet felolvasó ünnepélyén.

Darkó Béla fűzesgyarmati unitárius lelkész és neje Gyulay Janka harmadik gyermekét, Zoltánt okt. 19-én keresztelte meg Ferencz József lelkész. A keresztszülői tisztet a fűzesgyarmati egyházközséghez tartozó Békés község unitárius szörványgondnoka, Ágoston Jenö igazgató és felesége töltötték be. Isten áldását kérjük családi boldogságukra.

Ferencz József központi missziói lelkész sajtó alá rendezte és jegyzetekkel ellátva, ismét közreadta egyházunk negyedik és ötödik törvényét, mely a belső emberek választásáról és a javadalom megosztásáról rendelkezik. A hiányt pótló kiadványhoz dr. Tóth György, budapesti egyházközségünk tb. gondnoka írt magvas előszót, s mindkét törvény szövegének jegyzetezett közlését történeti bevezetés egészíti ki, mely egyházzogunk fejlődésére vet érdekes világot. A közzükségletet pótló munka ára egy pengö harminc fillér, s az IX., Högyes Endre-u. 3. sz. a. rendelhető meg a szerzönél. Lelkészwálasztási kérdésekben tájékozódni óhajtó hiveinknek szíves figyelmébe ajánljuk.

Felsőgallán, nov. 30-án d. e. 11 órakor istentiszteletet tart Ferencz József lelkész.

Győrben a ref. templomban, nov. 23-án d. e. 11 órakor istentiszteletet tart és úrvacsorát oszt Ferencz József lelkész.

A budapesti Unitárius Iratmisszió kéri azokat az atyánkfiát, akik *dr. Tóth György* „Zsinattartási jog“ című munkáját kézhez kapták, hogy azt vagy visszaküldeni, vagy annak árát megfizetni szíveskedjenek. Az Iratmisszió az a feladata, hogy az unitárius közérdeket érdeklö könyveket kedves hiveinkhez eljuttassa. Ebbeli feladatának végzése sok munkát és kiadást igényel. Elvárható tehát, hogy hiveink legalább annyit tegyenek meg, hogy ha a megismerésre hozzájuk küldött munkát már megtartani nem óhajtják, azt az Iratmisszióhoz visszajuttassák. Mindnyájunk érdeke, hogy unitárius irodalmunk terjedjen, másrészt pedig, hogy azt hiveink minél szélesebb rétegben ismerjék meg. Éppen ezért e könyvek küldését nem szabad a világi könyvkereskedök módszereihez hasonlítani s azt azokkal egyenlö elbánásban részesíteni. Reméljük, hogy hiveink megértik az Iratmisszió célját s azt a jelen esetben is elősegíteni szívesek lesznek.

Nyugtázás. A Nöszövetség pénztára útján B. J. tanulmányi költségeire adakoztak: Vitéz Gyulay Tibor 60 P, Filep József 35 P, Klein Géza 30 P, Bassa Sándor 20 P, Irsai Ernö és Ferenczy Istvánné 15--15 P, Kubányi Ivánné 18 P, ifj. Faragó Vilmos, dr. Hackeer Béla, Gesmay József 10--10 P, Bauer Imréné 12 P, Benes Vincéné 9 P, Gál Ernö 4 P, Bárdy Györgyné 3 P. Összesen 251 P. Hogy B. J. a javára befolyt összeget 80 fillér portóköltőség levonásával teljes egészében felvette 1941. október 14-én, igazoljuk: *Barabás Istvánné s. k.*, az Unitárius Nöszövetség pénztárosa, *Zsigmond Lőrinc s. k.*, egyházi pénztáros.

P. E. segélyezéséhez hozzájárultak: Nöszövetség 20 P, Jordán V.-né 6 P, Egyházközség (perselypénz) 5 P, Barabás I.-né 4 P, vitéz Nyiredyné gyűjtéséböl 3 P, Józán M.-né 2 P. Összesen 40 P. Igazoljuk, hogy nevezett a részére befolyt összeget felvette. Budapest, 1941. november 4. *Barabás Istvánné s. k.*, az Unitárius Nöszövetség pénztárosa, *Zsigmond Lőrinc s. k.*, egyházi pénztáros.

Istentiszteleti sorrend dec. hónapban :

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végezt
A) Templomokban :			
V., Koháry-utca 4. . . .	R 7	d.e. 9	dr. Csiki Gábor
" "	14, 21	" "	Szent-Iványi S.
" "	25, 28	" "	Szent-Iványi S.
" "	R 26	" "	
" "	7, 14, 21	d.e. 11	
" "	25, 28, 28	" "	
" "	31	d.u. 6	
IX, Hógyes Endre-u. 3. (Misszióházi)	7	d.e. 10	Szent-Iványi S.
" "	14, 21, 25, 28	" "	dr. Csiki Gábor
" "	26	" "	Pethő István
" "	31	d.u. 6	dr. Csiki Gábor
B) Körzetekben :			
X., Máv.-telep. Prot. imháza	7, 21	d.u. 4	dr. Csiki Gábor
C) Vidék :			
Pestszentlőrinc	7, 14, 21	d.e. 11	Pethő István
" "	25, 28	" "	Pethő István
" "	26	" "	Legatus
" "	31	d.u. 6	Pethő István
Csepel áll. isk.	14	d.e. 9	Pethő István
" "	25	d.e. 11	Legatus
Budafok ref. templom	25	d.u. 4	Legatus
Sashalom. Kossuth téri isk.	26	" "	Legatus
Pestszenterzsébet			
Erzsébet u. isk.	25	d.e. 9	Pethő István
Kispest áll. isk.	7, 21	" "	Pethő István
Debrecen unit. templom	7	d.e. 10	Ferencz József
" "	26	" "	dr. Csiki Gábor
Szolnok ref. templom	14	" "	Ferencz József
Kecskemét ev. templ.	21	d.e. 11	Ferencz József
Hegyesbányai áll. isk.	28	d.e. 10	Ferencz József
Felsőgalla ref. templ.	26	d.e. 11	Ferencz József
Dunapataj. Unit. templ.	7, 14, 21	d.e. 10	Kereki Gábor
" "	25, 28, 28	d.u. 3	Kereki Gábor
" "	31	d.u. 7	Kereki Gábor

Az aláhúzott napokon úrvacsora osztás.

Hivatalos rész.

A budapesti első lelkészi állás betöltése. A budapesti első lelkészi állásra — a püspök úr által meghirdetett pályázatra — Barabás István budapesti másodlelkész és Szent Iványi Sándor vallás-tanító lelkész, v. teológiai tanár pályáztak. Az esperes helyettes egyetértésben az egyházköri felügyelő gondnokkal a lelkészválasztó közgyűlés napját 1941. évi november hó 30. napjának (vasárnap) d. e. 9 órájára a Koháry-utcai templomba tűzte ki.

A lelkészválasztó közgyűlésen szavazati joggal csak azok az egyháztalagok élhetnek, akiket a keblitanács az érvényesen megállapított névjegyzékbe felvett és ezek 1940. év december hó végéig esedékes összes egyházi adójukat 1941. évi november hó 28-án d. e. 12 óráig befizették.

Minden választói jogosultsággal bíró egyháztalag az érvényesen megállapított névjegyzékbe való felvételtől kellő időben, postai úton igazolványt kap. Ezt az igazolványt mindenki őrizze meg és a választás alkalmával hozza magával, mert szavazati jogát csak az igazolvány felmutatása mellett gyakorolhatja és az személyazonosságának igazolására szolgál.

Budapest, 1941. évi november hó 14-én.

Dr. Kozma Jenő s. k.
gondnok.

Ágoston József rendőr tiszthelyettes tiszta unitárius házasságából megszületett a tizedik gyermek. A Koháry-utcai templomunkban bensőséges ünnepség keretében kereszteltük meg. Az újszülött kilencedik élő gyermeke Ágoston atyánkfiának. Mindnyájuk életére Isten jóságos áldását kérjük.

Lelkészi nyugdíjalapra október hó 31-ig az alábbi szíves adományok folytak be: B. Páll Mária 1 P, dr. Surányi Ede 5 P, B. Bessenyei Zsigmond-né 2 P, Józán György 2 P, dr. Gyarmathy László 50 P, Ujvári László 1.50 P. — A szíves adományokat szeretettel köszönjük.

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő: Szent-Iványi Sándor

Felelős kiadó: Ferencz József

Szerkesztőség és kladóhivatal

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 117-529.

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 4.— P.

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

Utánaküldés kizárva!

Uj cím :